

Nina Rehnqvist, överdirektör, Socialstyrelsen, Stockholm (nina.rehnqvist@sos.se)

De som arbetar i hemtjänsten bör ha sjukvårdskunskap

Ändrad föreskrift om delegering av läkemedelshantering

■ Den artikel som presenteras i detta nummer av Läkartidningen beskriver på ett illustrativt sätt kompetensläget när det gäller läkemedelshantering i hemtjänsten. Det brister fortfarande på många punkter, även om situationen har förbättrats, framför allt sedan 1993.

I artikeln poängteras att nästan alla som arbetar inom hemtjänsten hanterar läkemedel, men att detta görs på ett sätt som inte uppfyller lagstiftningens krav. Lagen, som ju skall skydda både patienter och personal, innebär att delegering av läkemedelshantering kan ske under förutsättning att både den som delegerar och den man delegerar till skall vara övertygade om att uppgiften kan utföras på ett sätt som tillgodoser en säker vård.

Det faktum att mycket gjordes utan delegering – och mycket genom en dåligt underbyggd delegering – motiverade utgivningen av föreskrifter och allmänna råd om läkemedelshantering i hälso- och sjukvården (SOSFS 2000:1), som trädde i kraft den 3 mars 2000.

Ändrad föreskrift

Det faktum att delegeringsförfarandet också fungerar, och att det finns personer i hemtjänsten som har både utbildning och reell kompetens, gjorde dock att Socialstyrelsen efter utredningsarbete nu har ändrat föreskriften. I den nya föreskriften (SOSFS 2001:17), som trädde i kraft den 1 januari 2002, tydliggörs att anvisningarna rör situationer där patienten själv inte kan ta ansvar för sitt läkemedel, inte situationer där vårdpersonalen kan vara den autonoma patienten behjälplig på olika sätt.

I anvisningen konstateras också att verksamhetschefen eller den medicinskt ansvariga sjuksköterskan har det övergripande ansvaret när det gäller att fastställa rutinerna för läkemedelshantering. Sjuksköterskan har ansvaret för läkemedelshandlingen i det enskilda fallet. Finner verksamhetschefen eller ansvarig sjuksköterska att delegering är förenlig med god vård kan sådan delegering ske; dock endast enligt lagen om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område (LYHS) 2 kap 6 § och delegeringsföreskriften SOSFS 1997:14, dvs en personlig delegering efter kontroll av att kompetensen verkligen finns och att båda parter intygar detta.

Hemtjänsten är ett ansvarsfullt arbete

Att det är särskilt viktigt att förvissa sig om att kompetensen verkligen finns illustreras av utfallet av vissa av de kunskaps-

Se även artikeln på sidan 1178 i detta nummer.

frågor som redovisas i artikeln. Att t ex diabetikernas symtom fortfarande ofta är okända både när det gäller hypo- och hyperglykemi är anmärkningsvärt.

Artikeln illustrerar tydligt vikten av att de som arbetar i hemtjänsten även har sjukvårdskunskap. Hemtjänsten är ett arbete som är förenat med stort ansvar och som kräver olika former av utbildning, inklusive medicinsk. •

»Medicinsk kommentar« är Läkartidningens forum för signerade medicinska ledare. Merparten av dessa är beställda av redaktionen, och vi välkomnar förslag om aktuella frågor som bör tas upp i denna form. Vi vill där även fånga in och belysa aktuella medicinska rön presenterade annorstädes.

Finns något i din specialitet att kommentera? Ta kontakt med redaktionen innan du börjar skriva för att undvika dubbelarbete!